

PRESES RELĪZE

Saeima plāno vēl vairāk samazināt iedzīvotāju iespējas vērsties pret nekvalitatīvi izstrādātiem plānošanas dokumentiem

Rīga, 2024.gada 4.jūnijs

Šodien Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldību komisija lēma steidzamības kārtā uz plenārsēdi virzīt likumprojektu "Grozījums Teritorijas attīstības plānošanas likumā" (607/LP14), samazinot termiņus, kādos iedzīvotāji var iesniegt sūdzību Vides un reģionālās attīstības ministrijā (turpmāk VARAM) par kļūdām vai nekvalitatīvi izstrādātiem teritorijas plānošanas dokumentiem (teritorijas plānošanas dokumentiem, grozījumiem tajos un lokālpļānojumiem). Likumprojekts paredz, ka termiņš iedzīvotāju sūdzību iesniegšanai tiek samazināts no diviem mēnešiem uz vienu mēnesi.

Realitātē tas nozīmēs to, ka iedzīvotāju iespējas iebilst pret nekvalitatīviem teritorijas plānojumiem turpmāk eksistēs tikai uz papīra. Jūrmalas aizsardzības biedrības pieredze rāda, ka jau pašreizējais likumā noteiktais termiņš bija par īsu tam, lai apstrīdētu tik tehniski sarežģītus dokumentu, piemēram, 2016 gadā, vērstoties pret grozījumiem Jūrmalas pašvaldības teritorijas plānojumā, bija jāpasūta ekspertīze, kuras izveidei prasīja vairāk kā vienu mēnesi, ko nebūtu iespējams iegūt, ja viss sūdzības iesniegšanas termiņš ir viens mēnesis!

Šie grozījumi ir daļa no Ministru kabinetā apstiprinātā Administratīvā sloga samazināšanas plāna, kas pamatā vērst uz labu mērķi: samazinātu administratīvās prasības teritorijas plānošanas un būvniecības procesos. Bet problēma ir tā, ka, piesedzoties ar cīņu pret birokrātiju, vienīgā iniciatīva, kas tiek steidzami virzīta cauri Saeimai, ir vēsta uz iedzīvotāju iespēju mazināšanu.

Pētījumos konstatēts, ka iedzīvotāji netiek kvalitatīvi iesaistīti teritorijas plānošanas dokumentu izstrādes gaitā, publiskās apspriedes ir formālas un ka iedzīvotāji visbiežāk par tām pat nezina, tāpēc nereti sūdzība VARAM ir vienīgais instruments kā apturēt prettiesiskus lēmumus, ar kuriem, cita starpā var tikt mainīts atļautais teritorijas izmantošanas mērķis vai palielināts ēku stāvu skaits, kā arī samazināts (palielināts) atļautais apbūves blīvums. Tātad, tiem var būt liela ietekme uz vidi vai iedzīvotāju labklājību.

Lai gan VARAM pārstāvis komisijas sēdē teica, ka termiņi sūdzību iesniegšanai būs līdzīgi ar pieredzi Lietuvā un Igaunijā, taču nepieminēja, ka Latvijā teritorijas plānošanas dokumentu tiesiskumu pēc sūdzības izskatīšanas VARAM var izvērtēt tikai un vienīgi Satversmes tiesa. Vēršanās Satversmes tiesā šobrīd Latvijā ir īpaši sarežģīts process, kas nav "paceļams" pēc vietējo iedzīvotāju pašu iniciatīvas. Satversmes tiesa arī principā nelabprāt izskata lietas par teritoriju plāniem. Tādēļ vēršanās ar sūdzību VARAM līdz šim ir bijusi vienīgā reālistiskā iespēja iedzīvotājiem, kuri saskatīja teritorijas plānošanas dokumentos kādu problēmu.

Absolūti nav izprotama arī steidzamība, kuru plānots piešķirt šim likumprojektam. Šo steidzamību nepamato nekādi objektīvi iemesli. Vienlaikus gadījumā, ja divas trešdaļas no Saeimas deputātiem

plenārsēdē atbalstīs steidzamību, tad atbilstoši Satversmei Latvijas Valsts prezidentam nebūs iespējas šo likumprojektu atdot Saeimai otrreizējai caurlūkošanai.

Vairāk par šo lūdzu sazināties ar biedrības “Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS” vadošo pētnieci Agnesi Frīdenbergu (agnese.fridenberga@providus.lv), biedrības “Rīgas apkaimju alianse” valdes priekšsēdētāju Māri Jansonu (maris@apkaimjualianse.lv), biedrības “Jūrmalas aizsardzības biedrība” vadītāju Uldi Kronblūmu (uldis.kronblums@gmail.com), biedrības “Latvijas Dabas fonds” eksperte Lelde Enģele (lelde.engele@inbox.lv).